

2013 – 2020

Landbruksplan for Leirfjord kommune

”Levende
Leirfjordbygder”

Leirfjord kommune

Februar 2014

Visjon

*"Levende
Leirfjordbygder!"*

Kapittel 1 - Innledning

Kapittel 2 - Landbruket i Leirfjord

Kapittel 2.1 Arealforvaltning

Kapittel 2.2 Leiejord og driveplikt

Kapittel 2.3 Bosetting på landbrukseiendommer

Kapittel 2.4 Miljø- og kulturlandskap

Kapittel 2.5 Bygdenæringer, mat og reiseliv

Kapittel 2.6 Inn på tunet

Kapittel 3 - Jordbruket i Leirfjord

Kapittel 3.1 Melkeproduksjon, storfehold

Kapittel 3.2 Sauehold

Kapittel 3.3 Svineproduksjon

Kapittel 3.4 Rekruttering i jordbruket

Kapittel 3.5 Økologisk landbruk

Kapittel 4 - Skogbruk og utmark

Kapittel 4.1 Skogbruk

Kapittel 4.2 Hjortevilt

Leirfjord kommune
Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon
75 74 00 00

E-post
postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web
www.leirfjord.kommune.no

Kapittel 1

Visjon

"Levende

Leirfjordbygder!"

Areal og ressursgrunnlag

Leirfjord har et totalareal på 452 km². Ca 23.000 dekar er i dag jordbruksareal hvor det drives produksjon av jordbruksprodukter. Produktivt skogareal i bruk på ca 60.600 dekar med varierende bonitet og hogstklasser. Resterende areal, bortimot 372 km², er mindre produktivt og består vesentlig av fjell. Benyttes som beite for sau, rein og til fritidsformål, hvor det høstes rekreasjon i form av bærplukking, jakt og fiske. Det finnes 12 større og mindre lakse- og/eller ørretførende elver i kommunen, og et større antall fjellvann.

I landbruksplanen defineres landbruk som jord, skog og utmark (Landbruk = jord + skog + utmark). I bygda vil dette utgjøre naturressursene.

Jordbruk og produksjon

Det tradisjonelle landbruket har i sysselsetting gått mye tilbake, mens produksjonen på mange områder har vært stabil, i noen tilfeller også økt. Av tabellen viser det at storfeholdet har holdt seg stabilt i Leirfjord. Det er nedgang i saueholdet. Det har vært stor økning i pelsdyr- og griseholdet, hvor Leirfjord er blant de ledende i Nord-Norge.

Tabell - Dyretall og (antall brukere)

1822 – Leirfjord	1979	1989	1999	2009	2011	2012
Melkekyr	773(100)	872(75)	782(62)	786(42)	780(37)	789(35)
Øvrige storfe			1816(72)	1936(55)	1827(50)	1838(48)
Vinterfora sau	3146(121)	2139(51)	2420(41)	1724(29)	1607(24)	1783(25)
Avlspurker	52	174	99(8)	179(3)	204(3)	214(13)
Gris solgt, slakt og livdyr			3005(8)	4361(8)	5250(10)	5794(9)
Ammekyr spes. kjøttprod.	-	-	70(16)	106(12)	214(13)	263(17)
Hester				38(9)	27(9)	48(12)
Verpehøner		2230(6)	1627(4)	166 (4)	71(2)	42(3)
Sølv- og blårev	-	156	1094(5)	1150(3)	1595(3)	1555(3)
Mink	-	-	200(1)	410 (1)	700(3)	1940(3)

I den nye landbruksmeldinga, antydes det at det er behov for 20% økning i matproduksjonen de kommende 20 årene. Dette bør få betydning for strategiene i jordbruket.

Jordbruk og driftsenheter, sysselsetting.

1822 - Leirfjord	1979	1989	1999	2009	2011	2012
Antall driftsenheter	243	145	114	83	79	77
Jordbruksareal i dekar	18 299	18 424	20 555	23 289	21660	21380
Gj.sn. størrelse pr. dr.enhet	75	132	180	280	274	277

Leieandelen for jord i Leirfjord ligger på 44%. Antallet yrkesktive i landbruket er redusert, og viser en stor strukturendring i bruksstrukturen i kommunen. Strukturendringen i Leirfjord følger den utviklingen som har vært i landbruket i Norge. Landbruket har derimot positive ringvirkninger og bidrar til arbeidsplasser i transport, videreforedling, avløserlag, forskning, rådgivning med mange.

Samspill landbruket og bygda

Strukturendringen i landbruket har også fått betydning for utviklingen av bygdene. Samtidig med nedgangen i antallet aktive gårdsbruk, er færre bosatt i bygdene. Det er også en mindre andel av bygdefolket som har tilknytning til jordbruksdrifta, og har annet arbeid utenfor bygda. Opprettholdelse og økning i jordbruksproduksjonen krever at de aktive brukerne gis tilgang til jordressursene, gjennom gode leieavtaler.

Utvikling av nye næringer, må naturlig ta utgangspunkt i de naturressursene som er tilgjengelig og de menneskene som bor der. Økt bosetting påvirker næringsutviklingen positivt.

Opprettholdelse av bosetting og utviklingen av folketallet i Leirfjordbygdene, blir således et samspill hvor landbruket er avhengig av bosetting for selv også trives. Uten et aktivt landbruk, som også opprettholder kulturlandskapet, vil det være mindre attraktivt å bo i bygda. Økt bosetting i bygdene gir til slutt også et sterkere sentrum.

Hovedmål i Nordland:

“Et attraktivt og mangfoldig landbruk som bidrar til verdiskapning, aktivitet og bosetting i Nordland!”

Visjon, mål og hovedstrategier

Visjon og hovedmål tar utgangspunkt i regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland.

Visjon: Levende Leirfjordbygder.

Hovedmål: Et attraktivt og mangfoldig landbruk som bidrar til verdiskapning, aktivitet og bosetting i Leirfjord.

Strategi landbruk: Styrke og utvikle landbruket i Leirfjord. Hele kommunen i drift og utvikling.

Strategi bosetting: Attraktivt å bygge og bo i hele Leirfjord, bosetting gir positive innvirkninger på næringsutviklingen.

Kilde/Referanse

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2013-2016, Fylkesmannen i Nordland, rapport 2/2012.

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012 (Landbruksmeldinga).

Stortingsmelding nr. 13. (2012-2013). Distrikts- og regionalmeldingen “Ta hele Norge i bruk.

Leirfjord kommune
Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon
75 74 00 00

E-post
postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web
www.leirfjord.kommune.no

Kapittel 2.1

Fylkesmål:

"Dyrka jord skal sikres som et langsiktig ressursgrunnlag for levende Nordlandsbygder"

Kommunal strategi

"Levende Leirfjordbygder"

Fakta

Arealklasser fra AR5 i leirfjord fordeler seg slik (prosent av totalt areal i parentes).

Fulldyrka jord: 18.294 dekar (3,9)

Overflatedyrka jord: 217 dekar (0,0)

Innmarksbeite: 5.911 dekar (1,3)

Produktiv skog: 57.494 dekar (12,4)

Uproduktiv skog: 37.157 dekar (8,0)

Åpen myr: 21.849 dekar (4,7)

Åpen jorddekt fastmark: 6.267 dekar (1,4)

Åpen skrin fastmark: 46.282 dekar (9,9)

Annet areal: 15.985 dekar (3,4)

Ikke kartlagt: 255.833 dekar (55,0)

Jordbruksarealer utgjør 24.422 dekar, eller 5,2 %, av totalarealene i Leirfjord.

I Nordland er det totalt 738.955 dekar, eller 2,0 % jordbruksareal.

I Norge er det totalt 11.149.000 dekar, eller 3,5 % jordbruksareal.

Dette viser hvor viktig jordbruk er for Leirfjord, sammenlignet med både Nordland fylke og landet for øvrig.

Av disse arealklassene kan produktiv og uproduktiv skog, myr og jorddekt fastmark benyttes til jordbruksarealer herunder innmarksbeite. Antar man at 50 % av de tilgjengelige arealene kan omdannes til jordbruksarealer gir dette et potensial på utvidelse på 61.383 dekar i kommunen. Dette vil gi en total på 85.805 dekar, eller 18,4 % av totalarealet.

Leirfjord kommune sitt landareal er en del av Røssåga/Toven reinbeitedistrikt.

Utfordringer

Sørge for at landbruket ikke mister verdifulle arealer til andre formål.

Utnytte de landbruksarealene som er tilgjengelige fullt ut og på mest mulig rasjonell måte.

Hindre fremtidige konflikter mellom landbruk og bolig/fritidseiendommer.

I enkelte saker kan endring i utnyttelsen av arealene få betydning for reinbeiteinteressene.

Strategier

Ved fradeling av bolig/fritidstomter fra landbrukseiendom skal fradelingen ikke komme i konflikt med nåværende eller fremtidig drift av jordbruksarealene. Leirfjord kommune skal være positiv til å fradele større tomter til bolig så lenge disse er plassert langt nok unna dyrka eller dyrkbar jord.

Ved fradeling av våningshus kan det fradeles en større tomt ved salg av resterende areal som tilleggsjord til bruk i aktiv drift.

Næringsorganisasjonene i landbruket informeres om saker hvor jord skal omdisponeres, og gis mulighet til å uttale seg i slike saker hvor dette er hensiktsmessig.

Synliggjøre viktige jordbruksområder i kommuneplanens arealdel.

Leirfjord kommune skal stille seg positiv til nydyrking i områder hvor dette er mulig. Herunder stille seg positiv til dyrking av myr for å styrke eget bruk, så lenge negative konsekvenser av nydyrkingen ikke overstiger fordelene med nydyrkingen.

Leirfjord kommune skal være en pådriver for å få gjennomført jordskifte og gjerdeskjønn i områder hvor det er uklarheter angående eierforhold, grenser, rettigheter og plikter.

Bidra til at reindriftsnæringen får mulighet til å fremme sine næringsutfordringer slik at disse kan tas hensyn til i den kommunale forvaltningen av landbruksarealene.

Kilde/Referanse

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Jordvern i Nordland, Fylkesmannen i Nordlands strategi for forvaltning av landbruksareal i Nordland 2011-2020.

Fylkesplan for Nordland 2013-2025

Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland 2013-2016

Leirfjord kommune
Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon
75 74 00 00

E-post
postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web
www.leirfjord.kommune.no

Leiejord og driveplikt

Leirfjord kommune

Landbruksplan 2013 – 2020

Jordloven § 8: utdrag:

Jordbruksareal skal drives.

Driveplikten kan oppfylles ved bortleie.

Må leies bort på skriftlige avtaler, på minimum 10 år.

Leieavtaler må føre til driftsmessig gode løsninger.

Jordloven § 9: utdrag:

Dyrket jord må ikke brukes til andre formål enn jordbruksproduksjon

Dyrkbar jord må ikke disponeres slik at den ikke blir egnet til jordbruksproduksjon i fremtiden.

Kapittel 2.2

Fakta

- Ca 400 landbrukseiendommer.
- 21 660 dekar jordbruksareal (2011) hvorav 12 249 dekar drives av eier.
- 44 % leiejord, hvis alt areal drives.

Hvilke eiendommer har driveplikt?

- Alle eiendommer med fulldyrket areal, overflatedyrket areal og innmarksbeite.
- Må leies bort som tilleggsjord til annen landbrukseiendom.
- Kan leie ut til person eller selskap.
- Må ha varighet på minst 10 år.
  - Over 10 år kan betinge deling etter jordlovens § 12 og konsesjonsbehandling etter konsesjonsloven.
- Eier kan ikke si opp avtalen.
- Må være skriftlig og på avtaleformular utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland.

Utfordringer

Sikre langsiktige leieavtaler og forutsigbarhet for de som driver aktivt jordbruk.

Sørge for at alt areal er i drift.

Strategier og tiltak

Oppfølging av driveplikten på landbrukseiendommer.

Formidling av leiejord og mulige leietakere ("jordleiebank").

Sørge for at avtaler om leie av jord er rasjonell og fører til gode driftsmessige løsninger.

Oppfølging av forprodusenter med tanke på krav som settes i forbindelse med søknad om produksjonstilskudd.

Kilde/Referanse

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Jordloven

Bosetting på landbrukseiendommer

Leirfjord kommune

Landbruksplan 2013 – 2020

Kapittel 2.3

Fylkeskommunalt mål:

“ Nordland skal ha

attraktive og

funksjonelle

lokalsamfunn og

regioner”

Fakta

Befolkningsutviklingen har stor betydning for muligheten til å bevare livskraften og opprettholde tjenestetilbudene i lokalsamfunnet. Færre innbyggere i bygdene påvirker tjenestetilbudene (f.eks skole/barnehage, kollektivtilbud) negativt over tid. Befolkningen i bygda har også betydning for hva som skapes av nye næringer utover landbruksdrifta.

Av de om lag 185 000 landbrukseiendommene i landet er 33 000 uten fast bosetting (17,8%). I Leirfjord er det 400 landbrukseiendommer (kilde: landbruksregisteret). På disse har 133 registrert bostedsadresse utenfor kommunen(33,3%) pr. april 2013, jfr. tabell nedenfor. Leirfjord er således en typisk distriktskommune hvor en større andel har adresse utenfor kommunen.

Tabell		Adresse	Adresse	% Bosted
Bosetting landbrukseiendommer	April 2013	Leirfjord	annen kommune	Leirfjord
Boplikteiendommer (Fulldyrka+overflatedyrka jord over 25 dekar)	215	194	21	90,2
Eiendommer uten boplikt (Fulldyrka+overflatedyrka jord under 25 dekar)	184	72	112	39,1
	Sum eiendommer	399	266	66,7

Gjennom konsesjonsloven er det lovpålagt boplikt på landbrukseiendommer med mer enn 25 dekar fulldyrka + overflatedyrka jord. Kommunen er den som i første instans skal følge opp at eierne oppfyller den pålagte boplikten som er på slike landbrukseiendommer. Boplikten er 5 år etter at ny eier har overtatt en boplikteiendom. Bosetting på boplikteiendommer er foreløpig ingen utfordring. Av de 21 boplikteiendommene i Leirfjord uten adresse, har de fleste oppfylt sin boplikt (14 stk), 3 innvilget fritak og/eller delvis fritak. Fire eiendommer er under oppfølging av boplikten (kilde: egne tall).

Kommunal strategi

“ Levende

Leirfjordbygder”

Utfordringer

Bosetting på landbrukseiendommer uten boplikt

Funksjonelle lokalsamfunn, tilbud i utkantbygdene.

Strategier

Oppfølging av den lovpålagte boplikten på landbrukseiendommer

Ikke omdisponering av bolig/våningshus på landbrukseiendommer til fritidsbruk.

Innspill til kommuneplanen om å vurdere 0-konsesjon, boplikt på alle eiendommer med bolig.

Familiebarnehage

Bolig til landbruksavløsere

Kilde/Referanse

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Stortingsmelding nr. 13. (2012-2013). Distrikts- og regionalmeldingen "Ta hele Norge i bruk.

Konsesjonsloven, Lov 28. november 2003 om konsesjon ved erverv av fast eiendom.

Leirfjord kommune

Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon

75 74 00 00

E-post

postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web

www.leirfjord.kommune.no

Miljø og kulturlandskap

Leirfjord kommune

Landbruksplan 2013 – 2020

Kapittel 2.4

Fakta

Aktiv landbruksdrift produserer miljøgoder i tillegg til at det er en potensiell stor kilde til forurensning, og da spesielt med tanke på avrenning av næringsstoffer til vann, vassdrag og sjø.

Aktiv drift har skapt det kulturlandskapet vi ser rundt oss i dag, og som er viktig både med tanke på biologisk mangfold og andre mer indirekte verdier i form av turisme, turmuligheter etc.

Åpne kulturlandskap slipper inn mye lys fra sola og øker produksjon og omsetting av næringsstoffer. Dette forutsatt at de arealene som er i drift er tilfredsstillende drenert.

Avrenning fra dårlig drenerte arealer, samt sprøytemidler og dårlig avfallshåndtering utgjør en potensiell fare for forurensning og skade på miljø. Bøndene i Nordland ligger på norgestoppen hva angår søppelhåndtering og resirkulering av landbruksplast. På drenering og avrenning fra jordbruksarealer kommer Nordland dårlig ut. Det antas her at Leirfjord ikke skiller seg ut verken positivt eller negativ i forhold til fylket for øvrig.

Utfordringer

Miljøprogram for

Sette landbruket i et godt lys for de som ikke har tilknytning til næringen.

Nordland 2013-2016

Lagring og bruk av husdyrgjødsel.

"skal bidra til å

Drenering av fulldyrket areal.

*redusere klimautslipp
og forurensning, og*

Nydyrking som ikke strider mot andre miljøgoder, som bevaringsverdige arter og landskapstyper, samt utslipp av klimagasser.

sikre at biologiske,

Drift på leide arealer. Herunder å utnytte det potensialet som ligger i leiejorda med tanke på gode leieavtaler og investeringer.

landskapsmessige og

kulturhistoriske verdier

Strategier

i jordbrukes

Rydding av skog langs vei er med på å sette landbruket i et bedre lys, det bedrer siktlinjer langs vei, åpner utsikt og reduserer fare for vilt påkjørsler. Det gir utsikt til kulturlandskapet og får frem de motivene vi ønsker å ha langs veiene våre.

kulturlandskap

Beiting i etterkant av skogrydding langs vei sørger for at skogen ikke kommer opp igjen i tillegg til at man lager nye beiter/tar i bruk beiter som er overgrodd med skog.

ivaretas"

Leirfjord kommune skal fortsette sin ordning med tilskudd til rydding av skog langs vei og utsiktrydding for å få frem kulturlandskapet.

Leirfjord kommune skal søke å ha et godt samarbeid med Statens vegvesen og Nordland fylkeskommune med tanke på rydding av skog langs vei og avtaler for å få tillatelse til å sette opp gjerder langs vei der hvor beitedyr kan ta seg av kantslått.

Leirfjord kommune skal være en pådriver for å få i gang grøfteprosjekter, og ha sterkt fokus på at jordbruksarealene drives så optimalt som mulig.

Kilde/Referanse

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland 2013-2016.

Vanndirektivet – miljøtiltak i vannområde Ranfjorden.

Leirfjord kommune

Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon

75 74 00 00

E-post

postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web

www.leirfjord.kommune.no

Kapittel 2.5

Hovedmål i Nordland:

“Et attraktivt og mangfoldig landbruk som bidrar til verdiskapning, aktivitet og bosetting i Nordland!”

Fakta

Utenom det tradisjonelle landbruket er det forholdsvis få bedrifter i bygdene utenom jordbruksdrifta. Der det er satsset på nye næringer, foregår de som oftest i regi av gårdbrukeren, og i tilknytning til den aktive gårdsdrifta.

Utvikling av annen næring i bygda utover den tradisjonelle landbruks drifta vil være med å styrke bygdene.

Utfordringer

Ta i bruk ressursene som finnes på gården og i bygda som grunnlag for lønnsom næring.

Strategier

Økt reiseliv

Matkultur, småskala matprodusenter

Videreforedling av egne produkter fra gården

Styrke driftsgrunnlaget for gårdsagene som er i drift i dag, samt legge til rette for at flere kan etablere seg.

Merking av turstier

Etablereroplæring

Lokal strategi

“ Levende

Leirfjordbygder”

Kilde/Referanse

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2013-2016, Fylkesmannen i Nordland, rapport 2/2012.

Inn på tunet

Kapittel 2.6

Fakta

Inn på tunet(IPT) er tilrettelagte og kvalitetssikrede velferdstjenester på gårdsbruk. Tjenestene skal gi mestring, utvikling og trivsel. Gårdsbruk er en eiendom som er knyttet til jord-, skog-, eller hagebruk. Aktivitetene i tjenestetilbudet er knyttet opp til gården, livet og arbeidet der.

Tjenesteområder knyttet til Inn på tunet er:

Oppvekst: allmennpedagogikk, spesialpedagogikk, fritid m.m

Arbeid: arbeidstrening

Helse og omsorg: rus, funksjonshemming, psykisk hels, demens m.m.

Ut over dette finnes også muligheter for tjenestetilbud integrering av innvandrere og flyktninger, forebygging av kriminalitet m.m.

Ut fra de forskjellige behovene utgjør kjøpere av tjenester et bredt spekter av sektorer som barne- og familievern, barnehage, grunnskole, videregående skole, voksenopplæring, skolefritidsordning, arbeidstrening, aktiviteter innen friluftsliv og fysisk aktivitet, tilrettelagte tilbud innen psykisk helse, rus, psykiatri og tilbud til eldre og demente.

Det er bred kunnskap om den positive samfunnseffekten knyttet til Inn på tunet aktiviteter. Gården har fysiske fasiliteter som egner seg for et mangfold av aktiviteter, og har omgivelser som kan gi brukerne positiv stimulans og gode opplevelser.

Nasjonal strategi

" Å utvikle

kvalitetssikrede og

samfunnsnyttige

velferdstjenester med

gården som arena"

I Leirfjord er det enkelte etablerte tilbydere av velferdstjenester, med tilbud innfor tjenesteområdene nevnt over. Behovet for å utvikle flere tjenestetilbud antas å være til stede.

Utfordringer

Det er en del utfordringer i forbindelse med å skape varige og gode tjenester.

Avtalene som inngås er som oftest kortsiktige kontrakter. Investeringer i tjenestetilbud på gårdene som må forsvares over lengre tid blir usikre.

Dokumentasjon av kvalitetene i tilbudet, også kompetansen hos tilbyder, har vært en utfordring.

Ikke avsatt nok midler av offentlige instanser til å kjøpe tjenester.

Strategier

Avklare mulighetene for gården som tjenestearena, og styrke dialogen mellom landbruksnæring/tilbyder og offentlig tjenestesektor.

Kvalitetssikring av tjenestene gjennom egen godkjenningsordning for Inn på tunet gårder (IPT-godkjenning etter KSL-standard).

Kilde/Referanse

Inn på tunet, Nasjonal strategi, Landbruks- og matdepartementet(LMD)/Kommunal- og regionaldepartementet, 2012.

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Samarbeidsavtale mellom Landbruks- og matdepartementet og KS om landbruks- og næringsutvikling, 2010-2012.

Stiftelsen Matmerk, ansvarlig for merkeordningen Inn på tunet(IPT).

Leirfjord kommune

Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon

75 74 00 00

E-post

postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web

www.leirfjord.kommune.no

Melkeproduksjon, storfehold

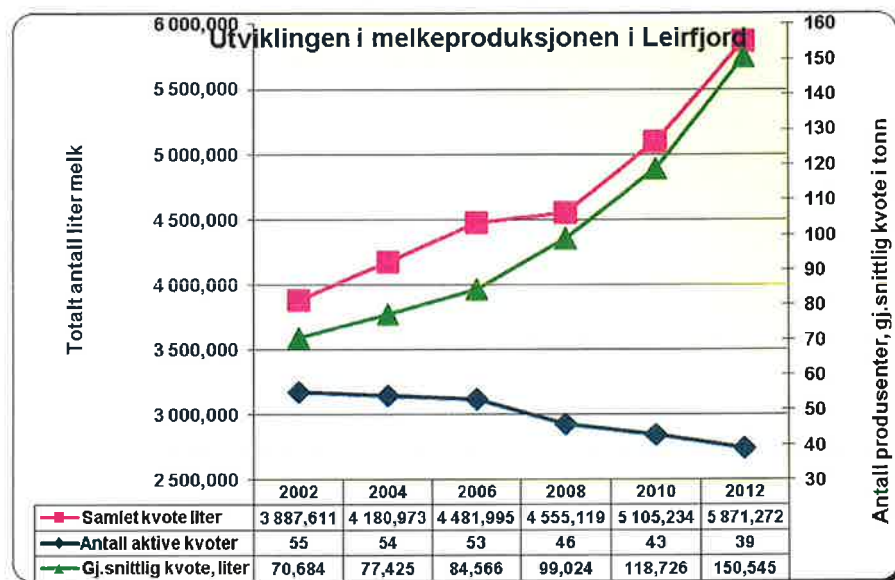
Leirfjord kommune

Landbruksplan 2013 – 2020

Kapittel 3.1

Fakta

Melkebrukene med tilhørende storfekjøttproduksjon, er to av hjørnesteinene i landbruket i Leirfjord. Denne delen av næringen har også gjennomgått store strukturelle endringer siste 10 årene. Antallet melkekvoter har gått ned med ca 30% siste 10 årene fram til 2012. Samtidig har tilgjengelig melkevotene økt fra rundt 3,9 millioner liter til 5,8 millioner liter, en økning på 50% i samme perioden.

Visjon

Levende

Leirfjordbygder"

Levert melk ligger en del under tilgjengelig kvote, rundt 500 000 liter i 2010. Dette vil variere fra år til år, og det er forskjellige årsaker til dette. Noen har hatt drift under avvikling og dermed levert mindre melk, andre igjen har hatt utfordringer med å øke leveransene i takt med utvidelsen av melkekvoten.

Kjøttproduksjonen i storfeholdet har holdt seg stabilt. Samtidig som det har vært nedgang i antall melkeprodusenter og større satsing på selve melkeproduksjonen, har det blitt flere produsenter med spesialisert kjøttfeproduksjon.

Utfordringer

Utfordringene i melk- og storfeholdet henger sammen med hverandre. Utnyttingen av produksjonspotensialet som ligger i tilgjengelig melkekvote er f.eks også avhengig av tilgjengelige melkekyr(hodyr) ved økning i melkeproduksjonen.

Langsiktige leieavtaler på jord for å sikre grovforgrunnlag

Økning av grovformengde og -kvalitet

Nye investeringer i bygninger og jord(grøfting)

Bedre utnytting av beitearealet.

Strategier

Opprettholde og styrke melkeproduksjonen.

Nydyrking der behovet for areal går utover tilgjengelig leiejord.

Økt kjøttproduksjon i storfeholdet.

Kilde/Referanse

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2013-2016, Fylkesmannen i Nordland, rapport 2/2012.

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Rapport. "Rapport – Analyse melk i Nordland 2012, Tine, Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Nordland.

Leirfjord kommune
Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon
75 74 00 00

E-post
postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web
www.leirfjord.kommune.no

Kapittel 3.2

Fakta

Nasjonal strategi

"Levende

leirfjordbygder"

Leirfjord har som i resten av Nordland fortrinn for sauehold i form av utmarks- og beiteressurser. Saueholdet er også en viktig faktor for pleien av kulturlandskapet.

Saueholdet følger samme nedgang i antall produsenter som melkeproduksjonen. I motsetning til melkeproduksjonen har omfanget av småfeholdet avtatt de siste 10 årene. Produksjonen fra 2002 da det var 40 produsenter med et samlet antall på 2445 vinterfora sau, har jevnt sunket til 25 produsenter og 1783 i 2012 (kilde: statistikk produksjonstilskudd, SLF).

Opprettholdelsen av denne produksjonen er derfor viktig ut fra bla produksjonsmengde og kulturlandskap.

Utfordringer

Beiterett og gjerdeforhold i/mot utmarka

Tap av sau til rovdyr som jerv og gaupe.

Rekruttering i saueholdet.

Investeringer i nye driftsbygninger.

Strategier

Øke og styrke saueholdet i kommunen.

Fokus på saueholdet som en viktig pleier av kulturlandskapet.

Samarbeid om beitehold/ sambeiting med andre dyreslag.

Kilde/Referanse

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2013-2016, Fylkesmannen i Nordland, rapport 2/2012.

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Kapittel 3.3

Fakta

Griseprodusentene i Nordland er dyktige sett i landssammenheng, hvor de beste kommer fra fylket. Helgeland har i tillegg blitt et kjerneområde for svineproduksjonen i fylket. Svineproduksjonen er en kraftforkrevende produksjon, Svineholdet er viktig da det utnytter det norske kornet som går til kraftfôrproduksjon.

Konsesjonsgrensen i svineholdet er i dag 2100 slaktegrisenheter. I forbindelse med nyetablerringer er det to driftsformer som skiller seg ut som de mest aktuelle. Det ene er å bli en smågrisprodusent, med leveranser av smågris. Produksjonen av smågris kan skje innenfor et omfang på opp til 105 purker som tilsvarer konsesjonsgrensen i smågrisproduksjonen. Det andre er å etablere en slaktegrisenhet, hvor foretaket tar i mot smågris og forer de fram til rett slaktevekt.

*Nasjonal strategi
" Levende
Leirfjordbygder"*

Kommune	Leverte dyr	Ant. prod	Leverte dyr	Ant. prod	Leverte dyr	Ant. prod
	2010	2010	2011	2011	2012	2012
Vega	10 936	13	12222	13	12026	12
Nesna	4 381	6	6069	8	8097	8
Leirfjord	5 784	10	5250	10	5794	9
Sømna	5 211	4	5296	6	5209	5
Vefsn	5 484	8	5499	9	5198	8
Hemnes	2 650	3	3529	4	4584	4
Fylke						
Nordland	79 006	122	79676	123	84376	119
Rogaland	433 907	708	447371	673	461705	656

Nortura sitt slakteri på Bjerka er avhengig av tilgang på slaktegris for å utnytte kapasiteten i sitt anlegg. Leirfjord har en strategisk plassering i forhold til dette. Leirfjord var i 2012 den tredje største kommunen i Nordland på gris, sett i forhold til antall dyr levert til slakteri. En satsing i Leirfjord med økte leveranser til slakt, vil bidra til en stor styrking av landbruket i Leirfjord og samtidig bidra til å styrke Nortura sitt slakteri på Bjerka.

Utfordringer

Kostnader og finansiering av nybygg/utbygging

Kontrakt på leveranser ved salg av og kjøp av smågris.

Spreddeareal til husdyrgjødsla.

Strategier

Leirfjord har som mål å bli den kommunen i Nordland med den største samlede leveransen av svineslakt og livdyr innen 2020.

Kilde/Referanse

Landbruks- og matpolitikken, Meld.St.9, LMD, 2011-2012

Leirfjord kommune

Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon

75 74 00 00

E-post

postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web

www.leirfjord.kommune.no

Rekruttering i landbruket

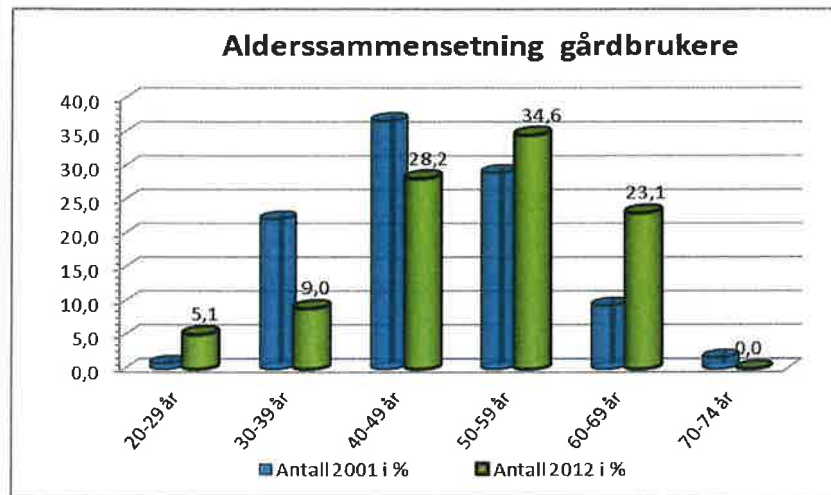
Leirfjord kommune

Landbruksplan 2013 – 2020

Kapittel 3.4

Fakta

Som man ser fra figuren under er gjennomsnittsalderen på aktive gårdbrukere i Leirfjord økt markant de siste 10 årene. Dette kommer av at de som drev gård i 2001 fortsatt er de som driver gård i dag. Mange av bøndene i Leirfjord nærmer seg nå pensjonsalder og det vil bli aktuelt med ny driver på 55 % av gården som er i aktiv drift i dag i løpet av de neste 15 årene.

Figuren viser alderssammensetningen på gårdbruker i Leirfjord og hvordan den er endret i perioden 2001 til 2012. De blå søylene viser andel i prosent og alder i 2001 og de grønne søylene viser andel i prosent og alder i 2012.

Visjon

"Levende

Leirfjordbygder"

Utfordringer

Rekruttering inn til næringen.

Oppgradering og nybygging av driftsbygninger. Overvekt av nedslitte og gamle driftsbygninger gjør det økonomisk vanskelig å investere i gård i tiden som kommer.

Omsetning av landbrukseiendommer, og spesielt i de tilfeller hvor ingen i familien ønsker å overta gården viser seg ofte å være vanskelig. Mange bruker lang tid på å bestemme seg for å selge gården, som kanskje har vært i familien lenge, og mange venter i det lengste med å ta avgjørelsen. Ofte fører dette til at gården/jorda drives som leiejord noen år før man selger. Hvis man da ikke har langsiktige leieavtaler forfaller ofte bygninger og kvalitet på jorda i denne perioden. Dette gjør at den som skal overta gården må investere ekstra for å få gården opp i god nok stand igjen etter overtakelsen.

Strategier

Leirfjord kommune skal jobbe for at Leirfjord barne- og ungdomsskole fortsatt får muligheten til å gjennomføre avløserkurs for sine elever, enten som valgfag eller som elevbedrift.

Næringsfond II skal kunne benyttes til tilskudd til kurs for personer som ønsker å overta gård. Herunder tilskudd til driftsplan og økonomisk rådgivning.

Leirfjord kommune skal være en pådriver for at gårder som ikke er i aktiv drift selges til personer som ønsker å starte opp med gårdsdrift. Herunder krav til driver og informasjonsflyt mellom selger og potensielle kjøpere. Salg av landbrukseiendom kan gratis annonseres på kommunens hjemmeside.

For å nå visjonen om levende Leirfjordbygder er vi avhengig av at det bor folk i bygdene. Her vil Leirfjord kommune kunne bidra blant annet med å framsnakke landbruket og bygdene, og drive holdningsskapende arbeid både innenfor og utenfor næringen, og gjerne i tett samarbeid med bøndenes næringsorganisasjoner.

Kilde/Referanse

Statens landbruksforvaltning

Regionalt næringsprogram for Nordland 2013-2016

Fylkesplan for Nordland.

Leirfjord kommune

Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon

75 74 00 00

E-post

postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web

www.leirfjord.kommune.no

Visjon strategisk land

"Levende

nordlandsbygder!"

Fylkesmål

"Økologisk landbruk

skal være et likestilt

alternativ for

landbruksdrift i

Nordland"

Kapittel 3.5

Innledning Fakta

Regjeringen har som mål at 15 prosent av matproduksjonen og matforbruket i 2020 skal være økologisk. Forbrukerne i Norge har dårligere tilgang til økologiske varer enn forbrukere i mange andre land. Samtidig som regjeringen vil forbedre tilgangen til økologiske varer, ønsker de at det offentlige går foran som ansvarlig forbruker ved å velge miljøvennlige varer og varer som er produsert med høye etiske og sosiale standarder. Fylkesmennene skal støtte opp om dette arbeidet.

Fylkesmannen skal bidra i regjeringens satsning på økologisk matproduksjon ved å styrke produsentnettverk og utvikle og følge opp tiltak i de fylkesvise handlingsplanene.

I gjennomsnitt var 6,6 % av jordbruksarealet i Nordland drevet økologisk i 2011. Leirfjord sin andel var 5,5%, hvor nabokommunen Nesna har høyest andel i fylket med 35,7 dekar økologisk areal.

I Leirfjord var det i 2012 5,8 % av økologisk sau, 18% av ammekyrne var drevet økologisk, 1,8% av storfe var økologisk. Det er ikke leveranse av økologisk melk fra Leirfjord til Meieriet i Sandnessjøen.

Utfordringer

I Nordland er det mål om:

Minst 15% av jordbruksarealet i Nordland skal være økologisk innen 2020.

Minst 5% av sau skal være økologisk innen 2020.

Minst 5% av kjøttproduksjonen fra storfe skal være økologisk innen 2020.

En utfordring i Leirfjord er å følge opp de nasjonale og fylkesvise målene for Økologisk landbruksproduksjon.

Strategier

Leirfjord sin strategi er å bidra til at målene i Nordland fylke kan oppnås.

Kilde/Referanse

Strategisk plan for økologisk landbruk i Nordland 2010-2015

Statens landbruksforvaltning

Regionalt næringsprogram for Nordland 2013-2016

Fylkesplan for Nordland.

Kapittel 4.1

Fakta

Av 122.000 dekar skog i Leirfjord er nesten 60 000 dekar regnet som produktiv skog. Halvparten av den produktive skogen er gran som er plantet, resten er naturlig løvskog. Skogen i Leirfjord er nesten utelukkende privateid og fordelt mellom 400 landbrukseiendommer.

Utfordringer

Eiendomsstrukturen, med mange veldig små eiendommer og spredte teiger, gjør det vanskelig å få til rasjonell drift i skogen i Leirfjord.

Dårlig utbygd skogsbilveinett gjør at tømmer må fraktes lange avstander i terrenget eller på gamle traktorveier som ikke tåler dagen utstyr. Man er slik situasjonen er i dag helt avhengig av gode forhold, tele og snø, for å unngå store og fordyrende kjøreskader ved hogst.

Lang transport til nærmeste sagbruk gjør at man oppnår dårligere pris for tømmeret.

Strategier

Utbygging av veinettet. Trinn 1 av hovedplan vei ble gjennomført i 2012. Dette bestod av kartlegging av alle landbruksveier og skogsbilveier i kommunen. Manuskart send fylkesmannen for digitalisering.

Trinn 2 vil være å utarbeide planer for fremtidige veier. Kartlegging av behov, og kartfesting av fremtidige traseer.

Godt utbygd skogsbilveinett vil være en minimumsfaktor for skogbruket i Leirfjord i fremtiden. Det vil i den sammenheng være viktig å få til gode samarbeidsprosjekter mellom mange grunneiere, slik at veinettet blir rasjonelt nok.

Kartlegging av skogressursene og produksjon av digitale skogbruksplaner med muligheter for fortløpende ajourhold og muligheter for fremskriving av skogens tilstand vil være et viktig verktøy i fremtiden.

Skogkle områder som i dag ikke er i bruk til produksjonsskog, og som ikke kommer i konflikt med andre kjente arealbruksinteresser. Spesielt viktig vil det være å skogkle de områdene som ligger nært andre områder med produksjonsskog. Sammenhengende områder rasjonaliserer driften ved både planting, rydding i plantefelt, tynning og slutthogst.

Tilskudd til planting, avstandsregulering og andre kvalitetshevende tiltak i skogen vil være viktig for å sikre ressursene for fremtiden.

Leirfjord kommune skal være en pådriver for lokal foredling av tømmer fra Leirfjord. Næringsfond II bør kunne brukes til tilskudd til oppgradering av eksisterende gårdssager samt etablering av nye, større, gårdssager som kan generere arbeidsplasser og tilleggsinntekter for skogbruket i kommunen.

Kilde/Referanse

Lovverk

Skogbruksloven med tilhørende forskrifter

Naturmangfoldloven

Føringer

Levende skog standarden

Regionalt miljøprogram

Kommunale tiltaksstrategier for bruk av NMSK-midler

Leirfjord kommune
Kommunehuset
8890 Leirfjord.

Telefon
75 74 00 00

E-post
postmottak@
leirfjord.kommune.no

Web
www.leirfjord.kommune.no

Viltforvaltning

Leirfjord kommune

Landbruksplan 2013 – 2020

Nasjonale føringer **Kapittel 4.2**

Forvaltning av hjortevilt skal ivareta bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold.

Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene.

Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg og rådyr der det er åpnet for jakt på artene.

Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg.

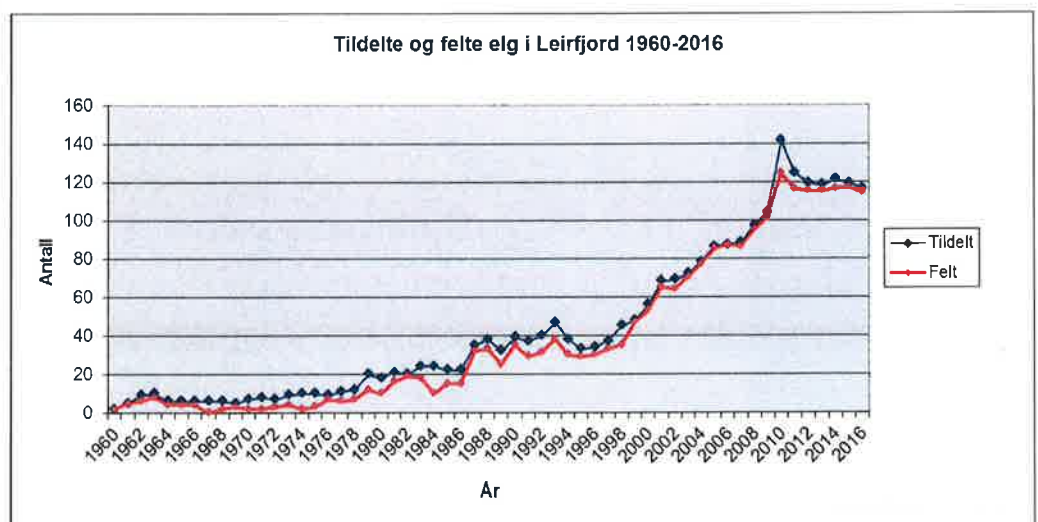
Fakta

I Leirfjord kommune er det åpnet for jakt etter elg og rådyr. Elg har vært jaktet i Leirfjord kommune siden 1960 og rådyr fra tidlig på 1980-tallet. Tetthet av rådyr i kommunen fluktuerer mye, avhengig av forhold om vintere og tilstedeværelse av rovvilt, og da spesielt gaupe. Jakt antas ikke å være en bestandsregulerende faktor, da jaktrettshavere velger å ikke ta ut dyr i år hvor det er lite dyr. Hjort har vært sporadisk observert i kommunen siden begynnelsen av 2000-tallet.

Stammen av elg i Leirfjord tok seg sakte opp i løpet av 1970-1990-tallet, og det ble tildelt 20 dyr i 1990. Fra år 2000 har stammen vokst voldsomt og man nådde toppen i 2010 hvor det ble tildelt 141 dyr. Siden da har man begynt prosessen med å redusere stammen til et nivå hvor konflikter mellom elg og andre samfunnsinteresser blir akseptable. Fra 2010 har stammen flatet ut og i all hovedsak vært stabil.

Elgen forvaltes i dag av tre store vald med bestandsplaner. I tillegg til disse har vi tre mindre vald som tildeles dyr fra kommunen årlig.

Figuren under viser tildelte og felte dyr i perioden 1960 til 2016.

Allt av utmarksareal i Leirfjord er i privat eie. Småviltjakta administreres dermed av lokale grunneierlag som selger jakt- og fiskekort.

Utfordringer

Utfordringene knyttet til viltforvaltning i kommunen er i all hovedsak todelt. Dette er utfordringer knyttet til vilt og trafikk/bebyggelse og utfordringer knyttet til forvaltning av ressursene.

I forhold til trafikk og bebyggelse er det i all hovedsak påkjørsler av elg og nærgående elg i tilknytning til boligfelt som har gitt de største utfordringene. Dette har bedret seg betraktelig de senere årene.

Regionale mål

1. Forvaltning av viltressursene skal være kunnskapsbasert og sette ressursene inn i en bærekraftig og samfunnsmessig sammenheng.
2. Alle kommuner skal ha produktive og sunne viltbestander.
3. Avskyting i Nordland skal være slik at den enkelte kommunes elgbestanders kondisjon ikke reduseres.
4. Påkjørsler av hjortevilt på vei skal reduseres.
5. Det skal utvikles møteplasser og nettverk i alle regioner for samordning av interesser og utveksling av kompetanse.
6. Det skal utvikles og etableres arenaer for samarbeid og kunnskapsutvikling mellom alle ledd i forvaltningen, frivillige organisasjoner og andre aktører.
7. Verdiskapingspotensialet i høstbart vilt skal utnyttes i den lokale og regionale utviklingen.
8. Nordland skal gjøre nytte av jakt som rekrutteringsarena til det helhetlige friluftslivet.

Regionale strategier

1. Økonomiske midler skal brukes som verktøy for å få økt kunnskap. Hjorteviltregisteret skal være oppdatert og tallene skal være av god kvalitet. Det skal arbeides for at alt jaktutbytte rapporteres. Lokal kunnskap om viltressursene skal legges til grunn for forvaltningen. Kunnskap om viltets leveområder og livsbetingelser skal inngå i kommuneplan og forvaltningsveiledningen.
2. Bestandsplaner for hjortevilt skal være basert på kunnskap og bestandsutviklingen skal være i balanse med økologiske, økonomiske og samfunnsmessige interesser. Det skal stimuleres til etablering av bestandsplaner for hjortevilt som dekker hele leveområder. Kommunene skal i sin planlegging av nye tiltak vurdere arealkonflikter med viltressursene og deres interesser.
3. Elgbestanden i Nordland skal ha et gjennomsnittlig kjønnsforhold på maksimalt 1,7 kyr per okse. Kommunene skal i sine målsettinger ta bevisst stilling til størrelsen på sine elgbestander. Alle kommuner skal ved utforming og rullering av kommunale målsettinger synliggjøre og vurdere forholdet mellom beitetilgang og størrelse på elgbestanden. Beitetaksering skal inngå som verktøy i dette arbeidet. Sett elg per jegerdag i Nordland skal gjennomsnittlig ligge på maksimalt 0,8. Gjennomsnittlig slaktevekt på kalv skal ikke reduseres over 5-årsperioder i den enkelte kommune, eller i fylket som helhet. Produksjonsraten skal ikke reduseres over 5-årsperioder i den enkelte kommune eller i fylket som helhet.
4. Den kommunale arealplanleggingen og bestandsplaner skal brukes som verktøy for å redusere påkjørsler. Hjorteviltregisterets fallviltmodul skal være oppdatert.
5. Det skal legges til rette for at det kan etableres gode grunneiersammenslutninger.
6. Det skal etableres faste møteplasser for nettverksbygging og kunnskapsutvikling med sikt på å oppnå bærekraftig forvaltning og rekruttering til jakt, samt verdiskapning og næringsutvikling basert på viltressursene.
7. Videreforedling av kjøtt fra hjortedyr skal utvikles næringsmessig. Jakt skal være en del av reiselivssatsingen i Nordland. Det skal opprettes møteplasser for rettighetshavere, reiselivsnæringen og andre aktører. God kunnskap om verdiskapingspotensialet i jakt skal legges til grunn for det kommunale næringsutviklingsarbeidet. Det skal legges til rette for samarbeid mellom aktører og kommunene.
8. Rekrutteringstiltak skal vektlegges for å sikre nødvendig antall jegere til å høste av en bærekraftig produksjon. Rekruttering skal fra alle grupper i samfunnet. Økonomiske midler skal benyttes for å stimulere til tiltak som har rekruttering til jakt som mål.

Kommunale målsettinger

Rådyrvald bør være så store at de oppnår mulighet til å få kvotefri tildeling.

Det skal jobbes for å få plass på jaktkortsalg for å sikre tilgang til jakt og øke rekrutteringen.

Det skal legges til rette for og oppmuntres til at elgen i Leirfjord forvaltes av ett bestandsplanområde. Det skal bevilges støtte fra kommunalt viltfond til initiativtakere for å få dette på plass.

Tetthet av elg skal være mellom 0,9-1,0 sett elg per jegerdag.

Kjønnsratioen på voksne dyr skal være nærmest mulig men ikke under 1,8 ku per okse.

Sett kalv per ku skal ligge i intervallet 0,75-0,85 og sett kalv per kalvku skal være over 1,4.

Gjennomsnittsvekt på kalv skal ikke være under 72 kg.

Gjennomsnittsvekt på 1 ½ åringer skal ikke være under 145 kg.

Det skal jobbes for en ytterligere reduksjon i antall viltpåkjørsler.

Kommunale utfordringer

Hovedutfordringene i Leirfjord kommune er å få forvaltet hjorteviltet på bestandsnivå. Valdene er for små og det samarbeides lite på tvers av valdgrensene.

Påkjørsler er i stor grad avhengig av vær og snøforhold.

Det er utfordringer knyttet til rekruttering av jegere, og det er vanskelig for unge jegere å få mulighet til å delta på jakt på hjortevilt i kommunen.

Det finnes ingen etablert rekruttjaktordning/hospitering eller organisert jaktkortsalg knyttet til jakt på hjortevilt.

Veien videre

Leirfjord kommune har i det videre arbeidet med hjorteviltforvaltning satt seg mål som er målbare og etterprøvbare.

For elg er det satt mål som man kan kontrolleres med bruk av indeksene i hjorteviltregisteret. Det skal i den sammenheng være stort fokus kjønns- og aldersfordeling, kondisjon og tetthet av elg.

Leirfjord kommune skal være en pådriver for rekruttering av unge jegere i etablerte jaktlag.

Leirfjord kommune skal legge til rette for, og belønne de som ønsker å etablere større vald og samarbeid mellom etablerte vald.

Initiativtakere som ønsker å bidra til at hjorteviltet i større grad kan forvaltes på bestandsnivå og/eller legge til rette for rekruttering eller opplæringsjakt skal gis faglig og økonomisk støtte.

Leirfjord kommune skal være en pådriver for rydding av skog langs vei og et aktivt skogbruk som gir hjorteviltet gode levevilkår i skog og utmark.

Leirfjord kommune skal sammen med jaktrettshaverne og valdene sørger for at individer som er til fare for personer og eiendom blir tatt ut så tidlig i jakta som mulig. Det skal være lav terskel for å innvilge skadefelling av vilt som er til fare for personer i boligområder.

Kilde/Referanse

Forskrift om jakttider

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst

Hjorteviltforskriften

Viltloven

Naturmangfoldloven

Andre:

Regional plan for høstbart vil og innlandsfisk

Saksutredning Leirfjord kommune SAK 17/80

Leirford kommune